

ONTHULLINGEN. Spiritualiteit sociologisch benaderd; door G. Van Tillo. Edmund Husserl-stichting/Gianotten, Amsterdam/Tilburg, 1994. 208 p., f 37,50, ISBN 90-6663-029-9.

Aan de gestaag groeiende reeks boeken over spiritualiteit, zingeving en cultuur van de Edmund Husserl-stichting (zie de folder in dit nummer) werd enige tijd geleden opnieuw een publikatie toegevoegd: *Onthullingen*, waarin godsdienstsocioloog Gérard Van Tillo een groot aantal voornamelijk in *Speling* (en één in *Verbum*) gepubliceerde artikelen enigszins bewerkt gebundeld heeft en aangevuld met twee nieuwe bijdragen. Zo ontstond een boeiende serie artikelen, waarin spiritualiteit *sociologisch* wordt benaderd: op zich al een bijzondere manier van kijken, want meestal wordt over spiritualiteit in theologische termen geschreven en gesproken. Van Tillo kijkt vooral met een semiotisch-sociologische bril op: de betekenissen en veranderingen in tekens en symbolen analyserend. Voor spiritualiteit een belangrijke benadering, meent Van Tillo, "omdat de geestelijke wereld van mensen een symbolische is, die verwijst naar een andere werkelijkheid" (p. 10). De titel van het boek verwijst naar de lichte en donkere kant van de werkelijkheid waarin we leven: beide zijn nodig en vullen elkaar aan. "Onthulling van het menselijk tekort juist als aanzet voor het constructieve, en onthulling van de lichte kant als zich aftekenend tegen een duistere achtergrond (...) Onthulling van de afwezigheid die door de symboliek wordt verborgen om zo een niemandsland te creëren, nodig om hoe dan ook het Andere te kunnen vermoeden" (p. 12).

In ruim 200 bladzijden onderzoekt Van Tillo dit voor het gebied van de cultuur (zingeving, humor, arrogantie, het innerlijk van de mens), sociale structuren (macht en gezag, criminaliteit), maatschappelijke ontwikkelingen (arbeid en vrije tijd, eigendom en kapitaal, hulpverlening, relativiteit), sociale actie (onrecht, vrede), kerk en godsdienst (secularisatie, volksvroomheid, evangelisatie, Europa), relaties en communicatie (taal, relaties, conspiratie) en spiritualiteit als geesteshouding (religieuze ervaring en de rol van het onbewuste). Een brede waaier van onderwerpen, die niet alleen een grote belezenheid laten zien, maar ook en vooral uitblinken door originaliteit en creativiteit. Van Tillo's analyses tonen bovendien aan, dat denken en schrijven over spiritualiteit uitstekend mogelijk is zonder plechtige of verheven taal te gebruiken of met je hoofd in de wolken te lopen. De kracht van de bijdragen bestaat er juist in, dat ze je met beide benen op de grond houden. Evenals in eerder verschenen boeken van de Edmund Husserl-stichting (*Echo's uit een ander dal*, *De witte stilte*) gaf beeldend kunstenaar Ton Frenken ook zijn medewerking aan dit boek: hij maakte niet alleen het omslag, maar tekende ook een aantal fraaie potloodtekeningen (*Ontrafelingen*) die de inhoud nog eens extra accentueren. *Onthullingen* is een boek, waarvan je bladzijde na bladzijde kunt genieten.